

สรุปบทเรียนจากระบบออนไลน์ (ผ่าน Video Conference)
หลักสูตร “การส่งเสริมการปฏิบัติงานตามมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรม”

วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

นางมาลี รักชนะ ตำแหน่งเศรษฐกรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๑

พระราชบัญญัติทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๖๒ มีหลักการและแนวทางปฏิบัติงานเสริมสร้างให้บุคลากรในหน่วยงานเป็นคนดี มีคุณธรรม มีการทำงานที่ซื่อสัตย์สุจริต ใช้หลักคุณธรรม จริยธรรม ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และสามารถปฏิบัติงานตามภารกิจของหน่วยงานได้อย่างเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อไป

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรในหน่วยงานได้มีความรู้ ความเข้าใจในมาตรฐานทางจริยธรรม และเสริมสร้างภาพลักษณ์ของหน่วยงานให้โปร่งใสและเป็นธรรม
๒. เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้กับบุคลากรในหน่วยงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการทำงานให้มีคุณลักษณะเป็นข้าราชการยุคใหม่ที่มีคุณธรรม จริยธรรม
๓. เพื่อให้บุคลากรในหน่วยงานมีความรู้ ความเข้าใจ และยึดมั่นในมาตรฐานทางจริยธรรม และนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานให้บรรลุผล เกิดความร่วมมือร่วมใจของคนในหน่วยงานในการเป็นสังคมคุณธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

หัวข้อเรื่อง

๑. การปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒
๒. การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม การเป็นข้าราชการยุค ๔.๐

สรุป

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา ๒๗๙ กำหนดให้มาตรฐานทางจริยธรรมของข้าราชการเป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้นสำหรับข้าราชการแต่ละประเภทให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรม การใช้อำนาจเพื่อหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบลุลวง ข้าราชการพลเรือนต้องมีคุณธรรมซึ่งเป็นอันพึงทำ เพราะนำประโยชน์ให้เกิดแก่ส่วนรวมและตนเอง และศีลธรรมซึ่งเป็นอันพึงเว้น เพราะเป็นโทษแก่ส่วนรวมและตนเองประกอบขึ้นเป็นจริยธรรมและจรรยาอันเป็นความประพฤติที่ดงามสมกับความเป็นข้าราชการ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนจึงกำหนดขึ้นเพื่อให้ปวงข้าราชการเกิดความลึกซึ้งและเที่ยงธรรมในหน้าที่ผดุงเกียรติและศักดิ์ศรีข้าราชการ ควรแก่ความไว้วางใจและเชื่อมั่นของปวงชน และดำรงตนตั้งมั่นเป็นแบบอย่างที่ดีงามสมกับความเป็นข้าราชการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้ทรงเป็นตัวอย่างแห่งธรรมจรรยาอันสูงสุด

การฝึกอบรมในครั้งนี้ ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ.๒๕๖๒ บทบาทและความคาดหวังต่อข้าราชการยุคใหม่ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในมาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรมและภาพลักษณ์ของหน่วยงานให้โปร่งใสและเป็นธรรม ได้พัฒนาคุณภาพชีวิตและการทำงานให้มีคุณลักษณะเป็นข้าราชการยุคใหม่ที่มีคุณธรรมจริยธรรมยึดมั่นตามมาตรฐานทางจริยธรรม และนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานให้บรรลุผล เกิดความร่วมมือร่วมใจของคนในหน่วยงาน และนำไปสู่การเป็นสังคมคุณธรรม สรุปประเด็นการฝึกอบรมได้ ดังนี้

๑. การจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับพ.ศ.๒๕๕๐ - ฉบับพ.ศ.๒๕๖๐) ดังนี้

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของไทยที่ได้บัญญัติ เรื่องคุณธรรมและจริยธรรม เป็นสาระสำคัญ โดยมาตรา ๗๗ กำหนดให้ รัฐต้องจัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง จัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และพนักงานหรือลูกจ้างอื่นของรัฐ เพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ และเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ กำหนดค่านิยมสร้างสรรค์ ๕ ประการ ๑) การยึดมั่นและยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง ๒) ความซื่อสัตย์สุจริตและความรับผิดชอบ ๓) การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ ๔) การปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ๕) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าว โดยมาตรา ๒๘๐ กำหนดให้ “ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่เสนอแนะหรือให้คำแนะนำในการจัดทำหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรมส่งเสริมให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้มีจิตสำนึกในด้านจริยธรรม” และมาตรา ๒๗๙ วรรคสาม กำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน รายงานต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือสภาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี ผู้ตรวจราชการแผ่นดินกำหนดค่านิยมหลัก สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งนักการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ๙ ประการ ๑) การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม ๒) การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบต่อ ๓) การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตัวและไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน ๔) การยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกกฎหมาย ๕) การให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็วมีอัธยาศัยและไม่เลือกปฏิบัติ ๖) การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วนและไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง ๗) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐานมีคุณภาพ โปร่งใสและตรวจสอบได้ ๘) การยึดมั่นในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ๙) การยึดมั่นในจรรยาวิชาชีพขององค์กร

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๗๖ ได้กำหนดสาระสำคัญเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมไว้ ดังนี้ รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะและการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รวมตลอดทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติเป็นบริการประชาชนให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างดำเนินการ คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๙ มีมติมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) กำกับดูแลให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบ การดำเนินการ ตามบัญชีให้เรียบร้อย และทันเวลาตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด โดยให้ ก.พ. รับผิดชอบการจัดทำมาตรฐานทางคุณธรรม จริยธรรม ของหน่วยงานของรัฐ มาตรา ๗๖ วรรคสาม และมาตรา ๒๕๘ ข. (๔) ร่วมกับองค์กรกลางบริหารงานบุคคลประเภทต่างๆ ได้กำหนดค่านิยมหลัก สำหรับ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ๗ ประการ ๑) ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศอันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ๒) ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดีและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ๓) ยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ๔) ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง และมีจิตสาธารณะ ๕) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ๖) ไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ๗) ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

๒. สาระสำคัญของพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ หมวด ๑ มาตรฐานทางจริยธรรมและประมวลจริยธรรม (มาตรา ๕ - ๗) หมวด ๒ คณะกรรมการมาตรฐานทางจริยธรรม (ก.ม.จ.) (มาตรา ๘ - ๑๘) หมวด ๓ การรักษาจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (มาตรา ๑๙ - ๒๐) หมวด ๔ บทเฉพาะกาล (มาตรา ๒๑ - ๒๒) พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม (มาตรา ๕) มี ๗ ประการ ๑) ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศอันได้แก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ๒) ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดีและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ๓) กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ๔) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวและมีจิตสาธารณะ ๕) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ๖) ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ ๗) ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ มาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้เป็นหลักสำคัญในการจัดทำประมวลจริยธรรมของหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับสภาพคุณงามความดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องยึดถือสำหรับการปฏิบัติงาน การตัดสินใจความถูกต้อง การปฏิบัติที่ควรกระทำหรือไม่ควรกระทำตลอดจนการดำรงตนในการกระทำความดีและละเว้นความชั่ว

๓. ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๙ มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท ให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้นจะต้องมีกลไกและระบบในการดำเนินงานเพื่อให้การบังคับใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งกำหนดขั้นตอนการลงโทษตามความร้ายแรงแห่งการกระทำ การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดทางวินัย

ประมวลจริยธรรม เป็นการรวบรวมแนวทางความประพฤติปฏิบัติตนในการเป็นข้าราชการที่ดี ทั้งนี้ เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขแก่ส่วนรวมและตนเอง ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน หมวด ๒ ข้อ ๓ ต้องยึดมั่นในจริยธรรมและยืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม ข้อ ๔ ต้องมีจิตสำนึกที่ดีและรับผิดชอบต่อหน้าที่ เสียสละ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ข้อ ๕ ต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ เหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน ข้อ ๖ ต้องละเว้นจากการแสวงหาประโยชน์ที่มีขอบโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่และไม่กระทำการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม ข้อ ๗ ต้องเคารพและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ข้อ ๘ ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม เป็นกลางทางการเมืองให้บริการแก่ประชาชนโดยมีอัธยาศัยที่ดี และไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ข้อ ๙ ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการ ข้อ ๑๐ ต้องมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษาคุณภาพและมาตรฐานแห่งวิชาชีพโดยเคร่งครัด ข้อ ๑๑ ต้องยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ข้อ ๑๒ ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงตนรักษาชื่อเสียงภาพลักษณ์ของราชการ

๔. บทบาทและความคาดหวังต่อข้าราชการยุคใหม่ ต้องได้รับการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางความคิด (mindset) ได้แก่ ให้ความสำคัญกับผู้ประกอบการสาธารณะ (Public Entrepreneurship) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Leader) มุ่งสร้างคุณค่าและประโยชน์สุขให้ประชาชน (Public Value) กรอบแนวทางการพัฒนาข้าราชการเพื่อสนับสนุนการพัฒนาไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ จุดเน้นการพัฒนาภาครัฐ ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ เน้นการส่งเสริมการทำงานที่สอดคล้องเชื่อมโยงเป็นบูรณาการและสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม การสร้างพันธมิตรและการส่งเสริมการทำงานแบบประชารัฐ การส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมความคิดสร้างสรรค์ การปรับเปลี่ยนภาครัฐให้เป็นรัฐบาลดิจิทัล ข้อเสนอแนะของ อ.ก.พ.ฯ เพื่อปรับกระบวนการคิดของข้าราชการในยุค Digital Disruption มีใจเปิดกว้าง มีส่วนร่วมพร้อมรับการตรวจสอบ โปร่งใส ปฏิบัติต่อข้อมูลอย่างถูกต้อง

ป้องกันการขัดกันของผลประโยชน์ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเอง มีวิจรรย์ญาณ รู้ถูก รู้ผิด มีความรู้ในเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมดิจิทัล

คุณลักษณะพื้นฐานที่ดีของข้าราชการไทยในทศวรรษหน้า สามารถจัดการกับกลุ่มคนที่หลากหลาย พร้อมทำงานภายใต้วิกฤต เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในงานสูง เรียนรู้และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ดี เน้นผลสัมฤทธิ์ แม่นตรงในข้อกฎหมาย และกระบวนการทางกฎหมาย คล่องตัว ฉับไวในการทำงาน รับมือกับปัญหาเฉพาะหน้า และจัดการกับสถานการณ์ที่หลากหลาย มีทักษะและสามารถในการติดต่อสื่อสาร มีทักษะในการเจรจาต่อรอง รู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี ทันยุคทันสมัย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เคารพในความแตกต่างหลากหลาย มีความเป็นธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต ตรงไปตรงมา มีวินัยสุจริต ใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรมและมีมาตรฐานเดียวกัน เป็นแบบอย่างของดีงานในสังคม ดูแลป้องกันสิ่งแปลกปลอมปนเปื้อนที่ไม่ดีจากเทคโนโลยี ความทันสมัยภายนอก มีจิตบริการ เน้นการให้บริการประชาชนอย่างมีคุณภาพ ให้ความสำคัญแก่ผู้เสียเปรียบ ด้อยโอกาสในสังคม พร้อมรับการตรวจสอบรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทย

คุณลักษณะที่ดีของข้าราชการยุคใหม่ รัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๖๐ หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ มาตรา ๒๕๘ ข. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

๑. ให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน และการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดิน และเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน

๒. ให้มีการบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐเข้าด้วยกัน เพื่อให้เป็นระบบข้อมูลเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชน

๓. ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบการบริหารงานของรัฐและแผนกำลังคน ภาครัฐให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ โดยต้องดำเนินการให้เหมาะสมกับภารกิจของหน่วยงานของรัฐแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกัน

ผู้สรุปบทเรียน

นางมาลี รักชณะ

เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ